

Bron: Jaarboek van de Koninklijke Marine 1982

Hr.Ms. Zuiderkruis

commandant: ktz P.W. Schelkers

Begin 1982 maakte Hr.Ms. Zuiderkruis deel uit van het Eskader, waarna het schip in onderhoud ging. Over deze periodes is geen verslag gemaakt door het schip.

Uittreksel uit het jaarverslag van de eskaderstaf

Eskader (Task Group 429.5)

Eskadercommandant: schout-bij-nacht D.J. Berkhout

Vlaggeschip: Hr.Ms. Tromp.

Samenstelling Task Group 429.5 gedurende de winterreis van 8 februari tot 19 mei: Hr.Ms. Tromp. Hr.Ms. Zuiderkruis, Hr.Ms. Van Speijk, Hr.Ms. Callenburgh. Hr.Ms. Piet Heyn (tot 23 maart), Hr.Ms. Overijssel (van 1 tot en met 22 maart) en, geïntegreerd binnen het eskader, het Belgische fregat Zr.Ms. Wandelaar.

Het eskader vertrok op 8 februari naar zee voor een oefen- en vlagvertoonreis naar de Verenigde Staten, ter bijdrage aan herdenkingsplechtigheden in verband met het 200-jarig bestaan van de diplomatieke betrekkingen tussen de Verenigde Staten en Nederland. Gezien de voor een onderzeeboot hoge speed of advance werden geen onderzeebootbestrijdingsoefeningen gehouden tijdens de opmars, maar werd alle aandacht besteed aan procedure-oefeningen. Wel werd de eerste week gebruik gemaakt van een Mu-2F doels-vliegtuig ten behoeve van luchtdoel richt- en schietoefeningen.

Tijdens de oversteek van de Azoren naar de Virgin Islands verslechterde het weer en werd ter hoogte van de Azoren een SOS opgevangen van het Griekse motorschip Victoria en besloten werd om ondanks de afstand tot het in nood verkerende schip (ongeveer 400 zeemijlen) de beide hefschroefvliegtuig dragende schepen Hr.Ms. Van Speijk en Hr.Ms. Callenburgh ter assistentie te sturen. Toen beide schepen de volgende ochtend vroeg op de plaats van de ramp aankwamen, bleek het motorschip Victoria in tweeën gebroken en gelukte het de beide hefschroefvliegtuigen in totaal zestien man van de nog drijvende achtersectie veilig naar Hr.Ms. Van Speijk over te brengen, onder overigens vrij slechte weersomstandigheden. Zoeken naar overlevenden leverde niets op, waarop de actie werd afgebroken en beide schepen koers zetten naar Ponta Delgada, ter debarkatie van de overlevenden en innemen van brandstof, om vandaar achter het eskader aan te gaan op weg naar de Virgin Islands.

Op 19 februari bereikten de overige eenheden van het eskader de Virgin Islands en werden routine bezoeken afgelegd aan respectievelijk St. Croix tot 22 februari door Hr.Ms. Tromp en Zr. Ms. Wandelaar en St. Thomas tot 22

februari door Hr.Ms. Zuiderkruis en Hr.Ms. Piet Heyn. Hr.Ms. Van Speijk voegde zich op 21 februari bij de eenheden te St. Thomas en Hr.Ms. Callenburgh bij de eenheden te St. Croix. Maandag 22 februari werd door alle schepen brandstof geladen uit Hr.Ms. Zuiderkruis, waarna dit schip naar Curaçao vertrok om aldaar voorraden te lossen die ter overvoer vanuit Nederland waren meegenomen.

Hr.Ms. Zuiderkruis en Hr.Ms. Overijssel, op dat moment stationsschip, vertrokken volgens plan op maandagochtend richting oefengebieden bij Puerto Rico en voegden zich dinsdagavond bij de andere eenheden, zodat het eskader nu weer compleet als Task Group 429.5 haar weg kon vervolgen.

Gezamenlijk werd opgestoomd naar Fort Lauderdale voor een routine bezoek van 5 tot 8 maart. Op 8 maart vertrok het eskader weer naar zee om deel te nemen aan de NATO-oefening Safe Pass tot en met 18 maart. Na een opwerkperiode tot 12 maart (fase 1), waarin iedere deelnemende Task Group afzonderlijk oefende, werd tot 16 maart oorlog gevoerd tussen een groene en een bruine partij, die zich ieder op hun beurt weer moesten verdedigen tegen een paarse groep (fase 2). Tijdens de laatste fase integreerde de bruine bij de groene groep en werd verder als één grote Task Group van 21 schepen geopereerd, die, in opmars in noordelijke richting langs de Amerikaanse oostkust, werd bestookt door paarse vliegtuigen en naast een geringe oppervlaktedreiging veel last had van paarse onderzeeboten. Op 19 maart liep het eskader Norfolk binnen voor een welverdiende rust- en onderhoudsperiode tot 29 maart.

Het eskader koos 29 maart zonder Hr.Ms. Piet Heyn (23 maart naar Nederland vertrokken) en Hr.Ms. Callenburgh (Electro Magnetic Pulse-beproevingen) weer zee en stoomde op naar de oefengebieden van Norfolk voor een oefenperiode tot 7 april met eenheden van de Amerikaanse marine, onder andere USS Ainsworth en P-3C's voor onderzeebootbestrijding, F 14 Tomcat voor luchtverdediging, EA-6 voor jamming/chaffen, A-4 Skyhawk voor luchtdoel richt- en schietoefeningen. Helaas werd deze zo goed begonnen oefenperiode wreed verstoord door het bericht dat het boordhefschroefvliegtuig van Hr.Ms. Callenburgh, gedurende deze periode aan boord van Hr.Ms. Zuiderkruis geëmbarkeerd (Hr.Ms. Callenburgh onderging Electro Magnetic Pulse-beproevingen), tijdens een nachtvlucht te water was geraakt. De onmiddellijk gestarte reddingsoperatie had tot resultaat dat de vlieger en sensorbedienaar vrijwel onmiddellijk gered werden, maar dat de derde inzittende, het hoofd operationele dienst van Hr.Ms. Zuiderkruis, ondanks uitgebreide zoekacties onder andere met behulp van de Amerikaanse Coast Guard, niet gevonden werd. Later bleek dat hij het hefschroefvliegtuig niet tijdig had kunnen verlaten, zodat bij dit ongeval één dode te betreuren viel.

Hr.Ms. Zuiderkruis werd naar Norfolk gedirigeerd waar de geredde vliegtuigbemanningleden werden gedebatteerd voor nader onderzoek. Vanuit Nederland werd de permanente commissie van onderzoek voor dit soort ongevallen naar Norfolk overgevlogen.

De rest van de periode werd het eskader geplaagd door allerlei kleine en grote tegenslagen onder andere het weer en het feit dat Hr.Ms. Zeehond problemen kreeg en met een defect naar Norfolk terugkeerde ter reparatie.

Donderdag 8 april stoomde het eskader wederom op naar Norfolk om aldaar de paasdagen door te brengen. Ondanks de tegenslagen kon toch worden teruggezien op een actieve periode die de oefengereedheid van het eskader zeker ten goede was gekomen. Op 9 april arriveerde Hr.Ms. Callenburgh na een succesvolle Electro Magnetic Pulse beproevingsperiode te Norfolk en vertrok het Belgische fregat Zr. Ms. Wandelaar naar Philadelphia voor een vierdaags bezoek met aansluitend bezoek aan Alexandria tot 20 april.

De Nederlandse eenheden vertrokken 13 april uit Norfolk waarna opgesplitst werd. Hr.Ms. Tromp vergezeld van Hr.Ms. Callenburgh ging in opmars naar Baltimore en Hr.Ms. Zuiderkruis vergezeld van Hr.Ms. Van Speijk zette koers naar Philadelphia voor het afleggen van informele bezoeken van 14 tot en met 20 april. Begunstigd door zeer goed weer werden de bezoeken een groot succes mede gezien de door het Nederlandse bedrijfsleven aan boord van de schepen verzorgde presentaties en exposities, die van Amerikaanse zijde grote belangstelling ondervonden.

Op 20 april kozen de schepen weer zee en werd rendez-vous gemaakt om gezamenlijk op te stomen naar New York om luister bij te zetten aan het bezoek van Hare Majesteit de Koningin aan de Verenigde Staten van Amerika ter gelegenheid van de viering 200-jaar diplomatieke betrekkingen tussen de Verenigde Staten en Nederland.

Na het bekende welkom in de New Yorkse haven onder andere door spuitende sleepboten, werd in de ochtend van 22 april afgemeerd. Vrijdag 23 april werd een grootse ontvangst gehouden voor ongeveer 700 gasten behorende tot de Nederlandse gemeenschap in New York. De gasten waren verdeeld over Hr.Ms. Tromp, Hr.Ms. Zuiderkruis en Hr.Ms. Callenburgh, waarbij bemanningsleden als gastheren optraden. Mede gezien de aanwezigheid van Hare Majesteit de Koningin die alle schepen bezocht, werd de ontvangst een groot succes. Begunstigd door fraai weer en dankzij de activiteiten van zowel Amerikaanse zijde als van de Nederlandse gemeenschap was er voor iedereen volop gelegenheid de vele bezienswaardigheden van New York te bekijken, waarbij zeker de jaarlijkse fietsmarathon, waaraan 150 eskaderleden deelnamen, niet onvermeld mag blijven.

Vermoeid, maar voldaan terugblikkend op een fijne periode, vertrok liet eskader dinsdagochtend 27 april naar zee voor een oefenperiode tot en met 5 mei waarin een gevuld programma werd afgewerkt tezamen met Amerikaanse en Canadese eenheden.

In deze periode werd een geavanceerd onderzeebootbestrijdingsprogramma afgewerkt. De laatste dag werden nog een aantal luchtverdedigingsoefeningen gehouden dankzij een op het laatste moment gedaan Canadees aanbod om hiervoor de aanvalsvliegtuigen en een manchevliegtuig te leveren.

Terugkijkend op een geslaagde oefenperiode werd op 6 mei Halifax aangedaan voor een routine bezoek tot 10 mei, waarna het eskader koers zette naar de thuishaven. Na een rustige overtocht waarbij de Atlantische Oceaan zich van haar beste zijde liet zien werd 19 mei Den Helder binnengelopen na een afwezigheid van precies 100 dagen en 18.332 zeemijlen te hebben afgelegd. Een mooie reis waarvan gesteld kan worden dat het totale oefen- en vlagvertoonprogramma begunstigd over het algemeen door goed weer op de stemming en motivatie een positief stimulerende invloed had.

Op donderdag 23 september voer Hr.Ms. Zuiderkruis, weliswaar drie dagen te laat, uit voor een opwerkprogramma, omdat de voorafgaande periode gekenmerkt werd door een personele blokoverplaatsing en een tweejarig onderhoud. Tijdens de blokoverplaatsing werd 60% van de bemanning vervangen. Het opwerkprogramma ving aan met diverse beproevingen van onder andere de hoofdmotoren en het bepalen van de scheepssnelheid op de gemeten mijl van New Biggin. Zoveel mogelijk werden in deze periode alle rollen tenminste twee maal beoefend.

Op 28 september werden de stralingsdiagrammen van de zenders alsmede de peilfouten van de radiopeiler bepaald.

Het bevoorraden-op-zee werd op 29 september beoefend met Hr.Ms. Piet Heyn en Hr.Ms. Kortenaer. Hierbij werden door een filmploeg van de Nederlandse omroepstichting enige opnamen gemaakt ten behoeve van het televisieprogramma Maritiem.

Op 30 september bracht Hr.Ms. Zuiderkruis enige uren in Plymouth door, teneinde daar ruim 2000 m³ dieselolie te laden. Des avonds voer zij weer uit om op 1 oktober op de degaussingrange bij Portland het scheeps-magnetisch veld te controleren.

Het weekeinde van 1 tot 4 oktober werd in Portland bij de Flag Officer Sea Training doorgebracht. De week van 4 tot 9 oktober stond in het teken van de Safety Operational Sea Training. Gedurende deze trainingsperiode werden door de staf van de Flag Officer Sea Training verschillende rollen en het navigatieteam gecontroleerd teneinde een zo groot mogelijke veiligheid te verkrijgen. Op de platvoet van 8 oktober werd weer koers gezet naar Den Helder alwaar op zaterdagmorgen 9 oktober vele familieleden het schip verwelkomden.

Vanaf 18 oktober maakte Hr.Ms. Zuiderkruis deel uit van de Standing Naval Force Atlantic en verliet Hr.Ms. Zuiderkruis, voorzien van het schoorsteenembleem van de Standing Naval Force Atlantic, Den Helder en werd de opmars aangevangen naar de Deense oefengebieden. Op de platvoet van 19 oktober ontmoetten de schepen van de Standing Naval Force Atlantic het grootste schip van dit verband en direct werd in het late namiddaglicht begonnen oefeningen voor het olie laden op zee af te werken.

Reeds dezelfde nacht kwamen de eerste dorstige schepen langszij om opgetopt te worden. De rest van de week stonden nog verschillende RASsen op het programma al of niet gecombineerd met onderzeebootbestrijdingsoefeningen.

Vrijdagmorgen 22 oktober liep het hele verband in Aarhus binnen. Aldaar ontmoetten de opvarenden van de Amerikaanse, Britse, Canadese, Duitse, Noorse, Portugese, Deense, Belgische en Nederlandse schepen voor het eerst de gemengde bemanning van Hr.Ms. Zuiderkruis.

Op 26 oktober kozen alle schepen weer zee en diezelfde middag nam de Almirante Magalhaes Correa door middel van een steampast afscheid. Gedurende de oversteek naar Rosyth werden tijdens matig weer diverse individuele en bevoorradingsoefeningen gehouden.

Op de vroege ochtend van 29 oktober werd door alle eenheden van de Standing Naval Force Atlantic deelgenomen aan een foto-oefening waarbij de tussenruimte tussen de schepen slechts enkele honderden yards bedroeg. Enkele uren later liep het hele verband Rosyth binnen.

De binnenligperiode van tien dagen werd behalve voor planonderhoud ook voor het embarkeren van een detachement van het squadron 819 met twee Sea King hefschroefvliegtuigen gebruikt. Ook werd de gelegenheid benut om verschillende wedstrijden tussen de schepen af te werken. Hr.Ms. Zuiderkruis sloeg een goed figuur door een "cooking display" en de "100 miles race" te winnen.

Op 8 november verliet Hr.Ms. Zuiderkruis als eerste Rosyth. later gevolgd door de Standing Naval Force Atlantic en verschillende Britse schepen om deel te nemen aan de Joint Maritime Course 824. In de dagen dat het vliegen binnen de limieten om met hefschroefvliegtuigen te opereren lag, vlogen de beide ingeschepte Sea King hefschroefvliegtuigen diverse onderzeebootbestrijdingsoefeningen. Een belangrijk deel van deze Joint Maritime Course werd letterlijk het water ingeblazen doordat het hele verband vanwege de zeer zware storm enkele dagen moest schuilen in de Minches of achter de Shetland-eilanden. Hierdoor vervielen vele oefeningen en kregen alle schepen opdracht een limerick in te sturen

Tezamen met vliegtuigsquadron 819 won Hr.Ms. Zuiderkruis met onderstaande limerick de gedeelde eerste prijs:

*'There was a gale during JMC
When the boys and girls were put to sea
Despite the weather
They worked together
And felt at home in Zuider-C'.*

Tijdens deze Joint Maritime Course deed Hr.Ms. Zuiderkruis nog een paar uur Loch Ewe aan om 6500 m³ dieselolie te laden

Op 19 november eindigde de Joint Maritime Course 824 en alle schepen keerden terug naar de havens: de Standing Naval Force Atlantic zou naar Leith gaan maar kon door de zware storm daar nauwelijks binnenlopen. Hr.Ms. Zuiderkruis ging zoals de bedoeling was weer naar Rosyth en later voegde HMCS Algonquin zich onverwacht bij hen. Het weekeinde werd gebruikt om de debriefing van de oefening rond te maken en op 22 november vond deze nabespreking plaats.

Op 23 november werd des ochtends vroeg ontmeerd om voor anker in de Firth of Forth uit een bark munitie te laden. Vlak voor Hr.Ms. Zuiderkruis naar zee vertrok kwam de commandant van de Standing Naval Force Atlantic, Commodore H.M.D. MacNeil, zich met een beperkte staf inschepen omdat HMCS Algonquin problemen had met haar voortstuwing. Zodoende voer Hr.Ms. Zuiderkruis als vlaggeschip van de Standing Naval Force Atlantic van Rosyth naar Brest, alwaar op 26 november, na een reis met wederom veel wind, werd afgemeerd.

Zaterdag 27 november verloor de bemanning een van de matrozen door een noodlottig ongeval. Dientengevolge werden alle festiviteiten afgelast.

Maandag 29 november kwam Hr.Ms. Zuiderkruis weer onder nationaal bevel en verliet Brest om op de Noordzee rendez-vous te maken met het Nederlandse en een Duits fregattensquadron. Hiermee werd nog enkele dagen geoefend en voldaan liep Hr.Ms. Zuiderkruis op 3 december des avonds de thuishaven Den Helder binnen.

Havenbezoeken:

Land	Plaats	Van	Tot
Virgin Islands	St. Thomas	19 februari 1982	22 februari 1982
Curaçao	Willemstad	23 februari 1982	1 maart 1982
USA	Fort Lauderdale (FL)	5 maart 1982	8 maart 1982
USA	Norfolk (VA)	19 maart 1982	29 maart 1982
USA	Norfolk (VA)	8 april 1982	13 april 1982
USA	Philadelphia (PA)	14 april 1982	20 april 1982
USA	New York (NY)	22 april 1982	27 april 1982
Canada	Halifax	6 mei 1982	10 mei 1982
Engeland	Portland	24 september 1982	24 september 1982
Engeland	Plymouth	30 september 1982	30 september 1982
Engeland	Portland	1 oktober 1982	4 oktober 1982
Denemarken	Aarhus	22 oktober 1982	26 oktober 1982
Schotland	Rosyth	29 oktober 1982	8 november 1982
Schotland	Rosyth	19 november 1982	23 november 1982
Frankrijk	Brest	26 november 1982	29 november 1982